

Et Blad af vore Bierhvervs Historie.

(*J. B. Schmidt — H. Pontoppidan*).

Af Stud. art. **August F. Schmidt**, København.

EFTER Nederlaget i 1864 blev Ordene af H. P. Holst: „Hvad udad tabes, indad atter vindes, for hvert et Tab igen Erstatning findes“ Motto for mange dygtige danske Mænds Livsgerning. Man kan blot tænke på Navne som: E. M. Dalgas, N. C. Fjord, C. F. Tietgen. H. Pontoppidan, Johs. Lauridsen, N. C. Rom eller L. Schrøder, Anders Jørgensen, H. Rosendal o. s. v. for at overbevise sig om, at disse Mænd har været med til — på de forskellige Områder — at hjælpe Danmark gennem Nederlagets tunge År til ny Velstand og Lykke. For disse Mænd blev Målet nu at erstatte den tabte Landsdel ved at opdyrke og beplante Hederne, kultivere Moserne, fremhjælpe vort Landbrug, bringe vor Handel frem i første Række og fabrikere danske Varer, så Danmark kunde erobre sig en Plads på Verdensmarkedet — og at give den danske Befolkning, og særlig dansk Ungdom, en god åndelig og materiel Oplysning, så den kommende Slægt kunde være fuldt rustet til at fylde Pladsen, hvor hver enkelt blev sat, og virke til Gavn og Fremgang for vort fælles Fædreland, både i Håndens og Åndens Verden.

Ludvig Schrøders Bog: „Danmarks Hjælpekilder og Næringsveje“ (I.—II.) giver et godt Billede af en af den danske Folkehøjskoles Opgaver, nemlig: at give dens Elever en god Kundskabsmeddelelse om deres Fædrelands Næringsveje og Hjælpekilder, som de har udviklet sig igennem Tiderne. Den Understrøm, der gik igennem al L. Schrøders Tale og Skrift, var, at opvække det danske Folk til Dåd. For L. Schrøder var det en Dåd at være med til at udnytte sit Lands Hjælpekilder og Næringsveje på en sådan Måde, at *intet* gik til Spilde, men alt skulde tages med — det være sig nok så lille en Ting —, for at der kunde skabes et lykkeligt og rigt Danmark indadtil. Folkehøjskolens Arbejde var at være med til at skabe et åndeligt Danevirke, der kunde trodse Udenvæltsfjenderne. — Mange danske Mænd er blevet grebne af L. Schrøders ildnende Tale, og de har hver især, under små eller store Forhold, været med til at skabe et rigt og stærkt Danmark indadtil.

Blandt de mange Mænd, der i al Beskedenhed gjorde et uegennyttigt Arbejde til Oplysning og Fremhjælp af vore små Hjem og til Fremme af vort Mejerivæsen, må nævnes Jens Boysen Schmidt, om hvis Liv og Virke der her skal fortælles.

J. B. Schmidt er født i Brem, Rødding Sogn, den 24. Maj 1854. Efter sin Konfirmation kom han til Landvæsenet. I 6 År var han Bestyrer på Lintrup Præstegård hos Pastor Rold. I 2 År var han Trænkonstabel i Rendsborg.

Da Mejeribevægelsen kom frem, kunde Schmidt se, at her var et Arbejde at tage fat på. Han lærte så Mejerivæsenet på Skodborg Mejeri. Senere blev han Mejeribestyrer i Højst ved Løgumkloster (1886—89).

Fra November 1889 blev han Bestyrer på Andelsmejeriet „Kronborg“¹ i Gjesten Sogn. Den 8. Marts 1890 viedes han til Marie Voigt fra Nordborg, Als, af Pastor Sveistrup i Vejen Kirke. På „Kronborg“ var han Bestyrer i 13 Åar (1889—1902), og i disse Åar udfoldede han sin Manddomsgærning. Foruden at være Mejeribestyrer udfoldede han et stort Arbejde til Fremhjælp af Landbrugets Bierhverv, hvorom hans Stilling som Redaktør af „Vore Bierhverv“ fra 1899—1902 bærer Vidne (herom senere). Han havde mange Tillidshverv. Bl. a. var han Formand for Ribe Amts Biavlerforening og Vejle Amts Mejeristforening. Som Mejeribestyrer må Schmidt regnes for meget dygtig. De sidste 8 Åar, han var Mejeribestyrer, kom „Kronborg“ i „den bedste Tredjedel“.² I disse Åar, mens han var Bestyrer på „Kronborg“, var det, at Askovlærerne drog til Gjesten og holdt Foredrag for en Kreds af Mænd og Kvinder, der alt fra gammel Tid havde sluttet sig til Askov Højskole. Fra denne Kreds var det, at Askov fik så god Støtte i de første Åar efter 1864.

Gjesten og Veerst Sogne var et af de Steder, hvor Højskolebevægelsen først fandt en god Jordbund.³ Til

¹ Navnet „Kronborg“ stammer fra, at der i gamle Dage lå en Gård, der ejedes af en Mand, som hed Krohn. Folkevittigheden døbte derfor Gården „Kronborg“. Gården forsvandt, men Navnet bibeholdtes og overførtes på Mejeriet.

² 1900 fik S. Sølvmedaille for Smør på Landbrugsudstillingen i Odense. Endvidere fik han i Årenes Løb, mens han var Mejeribestyrer, en Mængde Diplomer og Broncemedailler for Smør, Ost, Honning o. s. v.

³ Se: „Kolding Folkeblad“, 49 Årgang, 1920, Nr. 133, 134 og 175, hvor Højskoleforstander P. Andresen, Vinding, skriver om: Røj—Ravnholt Skole og Veerst Højskole m. m.

denne gamle Vennekreds af Askov sluttede Schmidt og hans Hustru sig. Det var en Egn, hvor man var foran på mange Måder. Her var der Arbejde for en energisk og idérig Mand som Schmidt.

1880 oprettedes den første Biavlerforening for Ribe Amt. Da Schmidt var en ivrig Biavler, kom han i Bestyrelsen for denne Forening, og blev senere dens Formand. Ved et Delegeretmøde, som Ribe Amts Biavlerforening holdt i Ribe d. 22. Oktober 1898, blev der fremlagt en Plan om, at Foreningen skulde udgive et Medlemsblad. Ved et senere afholdt Delegeretmøde i Bramminge den 25. Febr. 1899 vedtoges Planen. Dette Blad kom til at hedde: „Vore Bierhverv“, udgivet af Ribe Amts Biavlerforening. Det første Nr. af Bladet udkom den 1. April 1899. I dettes Spidsartikel er der gjort Rede for Bladets Opgave: „Det er vort Haab og Ønske, at Bladet maa blive en søgt, praktisk, paalidelig og vejledende Ven i alle de forskellige Erhverv, som kunne indbefattes under Begrebet „Bierhverv“. Det er vort Ønske, at Bladet maa blive til Hjælp og Støtte, særlig i de smaa Hjem, hvor det desværre saa ofte skorter paa den rette Forstaaelse af Sagen, paa den rette Viden for at gribe Gerningen rigtig an paa en saadan Maade, at det fører til Maalet. Og idet vi haabe, at Bladet maa yderligere blive en Spore til, at Folk, som endnu ikke har befattet sig med smaa Erhverv, som Havebrug, Fjerkræavl, Biavl, Kaninavl og Husflid m. m., ret maa blive vakte og faa Interesse og Kærlighed til sligt, maa faa Øjnene aabnede for, at her er en Kilde i de smaa Erhverv, som — om den just ikke fører til Velstand — saa dog er egnet til at kunne blive en værdifuld Fælle i Kampen for Tilværelsen. Denne Kamp, som

føres af saa mange, desværre under saa fortvivlede Forhold som vel tænkeligt, vil kunne lindres i høj Grad ved, at Vedkommende ret for fuld Alvor førte Bierhvervene med ind som Kampfæller for sin Eksistens.“ —

Bladet „Vore Bierherv“ fulgte sit Program godt i den korte Tid af 4 År, som det virkede.

J. B. Schmidt blev Bladets Redaktør. Der blev knyttet en god Medarbejderstab til Bladet. Af Medarbejdere skal nævnes — foruden Redaktøren: Lærer C. Visse, Ålborg, Skovrider Chr. Dalgas, Forstander St. Nyeland. Konsulent Art. Feddersen, Højskoleforstander Anders Jørgensen, Husflidsskoleforstander A. Lervad, Askov, og mange flere, der hver især var kyn-dige indenfor de forskellige Erhverv. Bladet indeholdt mange belærende og oplysende Artikler om: Havebrug, Høns- og Dueavl, Kaninavl, Biavl, Ferskvandsfiskeavl, Husflid o. s. v. Det var særlig udbredt i Ribe Amt, men en Del Abonnenter havde det også i Sønderjylland, hvor Gårdejær Hans Pilegård, Lintrup, var Bladets Uddeler og lokale Redaktør. Det udkom én Gang om Måned. Ribe Amts Biavlforening havde i 1899 1100 Medlemmer. „Vore Bierherv“ foranstaltede også Foredragsrækker omkring i de enkelte Kredse, hvor der særlig blev holdt Foredrag om Biavl, Hønsavl o. l. De enkelte Kredse havde også Udflugter til lærerige Steder. Veerst-Kreds havde bl. a. en lærerig og fornøjelig Udflugt til Askov, hvor man hørte Dr. H. F. Feilberg prædike, og bagefter besøgte man Askov Forsøgsstation for Landbrug, Husflidsskolen og Højskolen, hvor der hørtes Foredrag af Nutzhorn. — At Bladet gik godt de første Par År og klarede de økonomiske Skær, skyldes Generalkonsul H. Pontoppidan, Hamborg, der stadig støttede Bladet med Pengegaver og på andre

Måder udviste sin store Interesse for det. I Nr. 2 af „Vore Bierherv“ 1899 skriver Redaktøren: „Fra en Ven af „Vore Bierherv“ har jeg den 24. April haft den Glæde at modtage 210 Kr. som en Gave til Foreningen. Giveren ønsker ikke sit Navn nævnet.“ Og den 1. Juni 1899 skriver Redaktøren under Foreningsmeddelelser, at en anonym Velynder af „Vore Bierherv“ har indmeldt Foreningen som Medlem af „Det danske Haveselskab“ og „Jysk Haveselskab“ for et Tidsrum af 10 År, samt skænket 100 Kr. til Foreningens Bogsamling og 250 Kr. for indmeldte Medlemmer og yderligere vist sin store Interesse for og Kærlighed til Foreningen på andre Måder. Den anonyme Giver var Generalkonsul H. Pontoppidan, Hamborg.

Der findes blandt J. B. Schmidts efterladte Papirer ca. 50 Breve fra H. Pontoppidan, samt nogle ufuldstændige Breve fra samme. Ved Gennemlæsningen af disse Breve får man et godt Indblik i den gamle Generalkonsuls utrættelige og aldrig svigtende Om-sorg for de små Besiddere i Samfundet og for de små Erhverv. Man forbavses over den fænomenale Arbejds-evne, den 85 årige Mand er i Besiddelse af — og endnu mere over det store Personalkendskab, han sidder inde med. Ligeledes hans mangesidige Interesser for *alt* vedrørende Landbrugets Bierherv. Ellers mærker man nok, at Alderens Tryk har gjort sig gældende hos Generalkonsulen. En Del af Brevene har næsten éns Indhold. Men den røde Tråd, der går igennem dem alle, er Ønsket om, at alt Pontoppidans Arbejde og alle hans Pengemidler må blive hans kære Fædreland, Danmark, til Gavn, og at alt det uegennyttige Arbejde, som han og mange andre af Fædrelandets gode Mænd gør, må være med til at fremhjelpe den kommende Slægt,

så Danmark kan gå en god Tid i Møde. Landbrugets små Bierhverv er for Pontoppidan en af de væsentligste Faktorer til, at Ungdommen skal kunne bygge lyse og hyggelige Hjem. „Syslen med Husilid, Biavl, Havebrug o. s. v. skal give de unge en god og sund Fritidsbeskæftigelse, saa at de bliver hjemme og bruger Fritiden til noget nyttigt og godt og ikke øder Tid og Penge til Fornøjelser og Udsvævelser“, skriver Pontoppidan i et af Brevene. Han skriver også meget om Oprettelsen af Tyende- og Arbejdersparekasser, hvilke skal virke med til, at Landarbejderne lettere får Udbytte af deres fortjente Penge, så de kan sætte Bo under bedre økonomiske Kår.¹

Mange af Brevene har *omtrent* følgende Slutning: „Nyttige og belærende Kundskaber er „en Magt“, men redelig og ærlig ved Flid og Nøjsomhed fortjente Penge er ogsaa en Magt i moralsk Henseende, der bringer den opvoksende Slægt paa alvorlige Tanker om et Fremtids lykkeligt Hjem istedetfor at forbruge sin fortjente Løn til ofte daarlige Adspredelser og Fornøjelser.“ — Han svarede altid omgående på Schmidts Breve. Mange af Brevene fra Pontoppidan er blevet skrevet og afsendt hver anden Dag. Man må også tage i Betragtning, at Brevvekslingen kun strækker sig over Tidsrummet fra 1. Marts 1899 til 14. Januar 1901, og i denne korte Tid har han skrevet ca. 60 Breve til Schmidt.

At Alderen trykker Pontoppidan, mærker man også deraf, at han i en 4—5 Breve i Træk kan anbefale én og samme Mand, som Schmidt skal se at komme i Forbindelse med, samt hver Gang opgiver nøjagtig

¹ Mange af de jyske Banker er oprettede på Pontoppidans Initiativ — og har fået god Støtte fra ham.

Adresse. Det er et Tegn på den gamle Hædersmands Nøjagtighed og Omsorg for alt, hvad han havde med at gøre. Pontoppidan sendte med næsten hvert Brev en Bog, Pjece eller Bladartikel, der omhandlede Ting vedrørende Landbrugets Bierhverv, lige fra Ferskvandsfiskeri til Sommerstaldfodring og Børnehaver for Landarbejdernes Børn.

Der findes i Schmidts efterladte Bogsamling en forbavsende Mængde Bøger og Blade, der omhandler de *mest* forskellige Ting. En stor Del af disse Bøger og Blade er sendt fra Pontoppidan. En Del af Brevene slutter *omtrent* således: „Dog skal jeg Tid efter anden tillade mig at tilstille Dem nogle Skrifter, som maaske kunde have baade lidt Nytte og Fornøjelse for Dem og de andre Herrer¹ — saa gjerne jeg ogsaa følger med Landbrugs-Litteraturen, saa ere mine Øjne dog blevne saa svage, at jeg har ondt ved at komme igjennem alle de Skrifter og Blade, naar man ved Siden af har daglig at gjenne læse 50—100 Breve om Handels- og Forretningsforhold — — dels paa Grund af Familie-Anliggender, hvoraf der forefalder en Del, naar man, som jeg, har 8 Børn gifte i Danmark og Rusland og har tilmed 30 Børnebørn og 1 Barnebarns-Barn. — Dertil er jeg passeret de 85 og mærker Alderens baade legemlige og aandelige Tryk; navnlig er mit Syn, min Hørelse og min Hukommelse svækket, siden jeg for et Par Aar siden havde Influenza. — Min Forretning har jeg overgivet til mine to ældste Sønner, men saavidt mine Kræfter tillader det, søger jeg efter Evne at støtte Hønse- og Biavl, thi disse Idræt yde rige Kilder til velsignelsesrig Virksomhed — ligesaa Plantning, Mergelbaner, og navnlig for Kultur af Moser interesserer jeg mig.“

¹ „Vore Bierhverv“s Bestyrelse.

Her er fremdraget én Side af Brevenes Karakter, men der er mange andre interessante Ting i Pontoppidans Breve.

Jeg skal her gengive et Par Stykker:

„Hamborg, 24. April 1899.

Højtærede Hr. Schmidt!

Siden jeg under 22. ds. tilskrev Dem, hvilket Brev med dets Indhold jeg haaber De rigtigt har modtaget, modtog jeg Nr. 16 af „Landmandsbladet“ og Nr. 16 af „Husmandsvennen“, som jeg tror vil interessere Dem og de andre Herrer Medlemmer af „Vore Bierhverv“. Jeg har derfor anmodet Hr. I. P. Petersen, Redacteur af begge Blade og boende Willemoesgade Nr. 45, 2. Sal, at sende Dem 4 Eksemplarer af begge Bladene, hvorimod De kan være saa god at sende ham 4 Eksemplarer af Deres „Vore Bierhverv“. Jeg benytter ogsaa Lejligheden til at sende Dem et Par Eksemplarer af Indbydelse til Dannelse af Tyende-Spareforeningen, som ogsaa omtales i Landmandsbladet med Rette som stor Velsignelse for den opvoksende Slægt af Tyendeklassen, saavel af Mand- som af Kvindeklassen. At et saa smukt Maal for Øje, nemlig at danne et eget lykkeligt og selvstændigt om nok saa beskedent Hjem indgiver den udviklede unge Mand ganske andre Tanker end den, der hengiver sig i Fornøielse og Nydelsessyge, er der næppe nogen Tvivl om. Jeg sender Dem ogsaa nogle Eksemplarer af „Forhøjelse af Kreditforeningslaan“ — Beretning om det jydskes Haveselskab — „Husmanden og det egentlige Husmandsbrug“, hvilket Skrift har vundet stort Bifald baade hos store som mindre Landmænd. — For i Dag maa jeg slutte.

Med Højjagtelse forbliver jeg Deres meget hengivne
H. Pontoppidan.“

„Hamborg, 30. Decbr. 1899.

Højagtede Hr. Schmidt!

Jeg faar i Dag kun Tid til at bringe Dem mine hjerteligste Ønsker for det nye Aar og Tak for alt, hvad De og de andre Herrer have udrettet for vort kjære Fædrelands Fremgang og Gavn. Jeg ønsker ikke de 3 Billeder tilbagesendte, men beder Dem og de to andre Herrer af Bestyrelsen at modtage dem som et lille Minde om mig, der næppe har lang Tid tilbage, naar man, som jeg, nu snart har naaet de 86 og føler i høj Grad Alderens Tryk.¹ Jeg har nogle Dage maattet holde Sengen, men efter Helligdagene giver det lidt mere Ro. — Jeg takker Dem for den Artikel, De har skrevet om min beskedne Virksomhed.¹ Jeg frygter kun for, at jeg her som saa ofte i mit Liv bliver overskatteret.

At der ved den lille Present af et Gulduhr² er afbetalt noget af den Gæld, som hele Egnen og saa mange skylder Dem, har ingen glædet oprigtigere end Deres med Højagtelse hengivne

H. Pontoppidan.“

I et Brev (17.—11.—1899) skriver Pontoppidan som NB.: „I Dag er det netop 72 Aar siden, at jeg som fattig og forældreløs 13 Aars Dreng tiltraadte min Handelslære hos Grosserer M. W. Sass, Kjøbenhavn.“

I disse faa Linier har man en Mands Virke bag — en Mand, der har arbejdet sig op fra *små* Kår til en af den danske Handelsverdens højeste Stillinger. Det, der gjorde Pontoppidan så stor, var hans Beskedenhed

¹ I „Vore Bierhverv“ Nr. 1, 1. Jan. 1900, har S. skrevet en Biografi af H. P. (med Billede).

² I Anledning af at have været Mejeribestyrer på „Kronborg“ 1:10 År fik Schmidt et Guldur i Jubilæumsgave.

og Uegennyttighed, hvilket man får et *sandt* og stærkt Indtryk af ved at gennemlæse den her omtalte Brevsamling.

Pontoppidan har givet store Summer til Fremme af Formål, der havde det til Motto: „hvad udad tabes, skal indad vindes“. Han har stiftet et Fond til Hedsagens Fremme, som vel nok var den Sag, der stod hans Hjærte nærmest. Man får også et levende Indtryk af, hvorledes denne gamle Mand arbejdede for Udbredelsen af „Vore Bierherv“, idet han sender Eksemplarer af Bladet til alle mulige Foreninger og til mange indflydelsesrige Mænd. Som tidligere nævnt støttede han også „Vore Bierherv“ med rundelige Pengegaver, både til Bladet og til Oprettelsen af et Bibliotek for „Vore Bierherv“, der skulde indeholde Litteratur om alle Landbrugets Bierherv. — Pontoppidan byder gentagne Gange „Vore Bierherv“s Redaktion ned at besøge sig i Hamborg. Schmidt besøgte ham da også i hans Hjem i Hamborg. Da Pontoppidan i Sommeren 1899 var i Esbjerg, „var Medlemmer af „Vore Bierherv“s Redakþion rejste dertil for at bevidne Hr. Generalkonsulen deres Højagtelse og Tåknemlighed for den store Interesse og værdifulde Støtte, han paa forskellig Maade har ydet Foreningen. Samværet med den gamle Hædersmand vil stedse staa for Deltagerne som et varigt og kært Minde“.¹

Den 22. Februar 1901 døde H. Pontoppidan i en Alder af næsten 87 År. Det var et stort Tab for de små Erhverv og særlig for Foreningen „Vore Bierherv“, der havde haft sin væsentligste Støtte hos ham.

I „Vore Bierherv“ for 1. Marts 1901 er et Billede

¹ „Vore Bierherv“, den 1. Juli 1899.

af Pontoppidan med et Digt under af M. S.¹ Digtet er ikke særlig fremragende, men et Par. smukke og følte Strofer er der dog:

Stille og vemodig tegner
 Saga op et Mindeblad,
 Danske Hjerter Mindet hegner,
 Skænker dig et Mindekvad.

Overalt i Sal og Hytte
 Mindes du, Pontoppidan,
 Med en Tak for al den Nytte,
 Du har gjort dit Fædreland.

Hvil da sødt i Moderjorden,
 Danmarks ædle, brave Søn,
 Smukt er Eftermælet vorden,
 Der dig skænket er som Løn.

Da Pontoppidan døde, var det egentlig også ude med „Vore Bierhverv“. Nu var der ingen til at dække Underskuddet, som sådant et lille Blad *måtte* få. „Vore Bierhverv“ havde også kun få Chancer for at vinde frem. Dertil var der for mange og store Blade i Forvejen, som havde vundet Udbredelse over hele Landet. „Vore Bierhverv“ begyndte *kun* som Medlemsblad for Ribe Amts Biavlerforening, og det var Meningen, at Bladet med Tiden skulde bane sig Vej ud til videre Kredse af den danske Befolkning. Hvad Indholdet angår, kunde Bladet godt stå ved Siden af de andre større Blade, som „Husmandsvennen“ og „Landmandsbladet“, og havde Pontoppidan levet nogle År endnu, indtil Bladet havde overstået de første Børnesygdomme, er det muligt, at det kunde have hævdet sin Plads og blevet ved med at være et Organ, der

¹ Morten Sørensen, Kolding.

behandlede Landbrugets Bierhverv — og det på en så alsidig Måde, som netop dette Blad gjorde det. Det indeholdt så mange gode Ting, at man undrer sig over, at det ikke kunde blive ved med at udkomme. Den dygtige Stab af Medarbejdere var også en Borgen for Bladets Godhed. — Der blev gjort et stort og uegennyttigt Arbejde fra Redaktørens og Bestyrelsens Side for Bladet. Ved et Delegeretmøde, der skulde afholdes i Holsted den 15. November 1902, var der foreslaaet, at Bladet for Fremtiden skulde hedde: „Landbrugets Bierhverv“. Dette Møde blev ikke beslutningsdygtigt, da altfor få Medlemmer havde givet Møde; men ved et skriftligt indvarslet Møde den 22. November 1902 vedtoges følgende: „Bladet „Vore Bierhverv“ ophører at udkomme, og er dette Aars Nr. 12 af Bladet for 1. December 1902 det sidste.“ Redaktøren skriver dernæst:

„Naar Delegeretmødet tog den Beslutning at inddrage Bladet, da er det begrundet paa Foreningens pekuniære Forhold: Kassen var tom, og nogen nærværdig Støtte har vi ikke siden Pontoppidans Dage kunnet skaffe os, ligesom der ogsaa fra Medlemmerne af Foreningen vistes Forehavendet stor Ligegyldighed. Og naar jeg nu med dette sidste Eksemplar af Bladet i Dag tager Afsked med Bladets Læsere, da er det i Haabet om, at den Gerning, jeg nu i 4 Aar som Bladets Redaktør har røgtet, dog maa have bidraget til at kaste Lys over mangt et Spørgsmaal, der før var dunkelt, og derved banet Vejen for mangt et Bierhvervs Indførelse i Hjemmene, til Lykke og Velsignelse for dets Indhavere. Og idet jeg nu siger Bladets Holdere Tak for denne Gang, da mindes jeg samtidig de mange Medarbejdere ved Bladet, baade de, der leverede skriftlige

Arbejder, og de, der paa anden Vis arbejdede til Fremme for Sagen, allesammen min hjerteligste Tak for godt og behageligt Samarbejde. Og synes end vort Arbejde nu at være strandet, da maa det være vor Trøst, at vi arbejdede med en ærlig Vilje for en god Sag, der nok skal bringe sine Frugter.“

1902 holdt J. B. Schmidt op med at være Bestyrer af Mejeriet „Kronborg“. Denne Stilling havde han nu beklædt i 13 År. Han blev Landmand igen, som han havde været det i sin Ungdom. Han købte „Lykkesgård“ på Lunderskov Mark, som han overtog 1. November 1902. Men det var kun en stakket Tid, han fik Lov til at virke som Landmand igen. I Foråret 1905 blev han syg og var Sommeren over svag og afkræftet, som Følge af Blodmangel. Den 18. December 1905 døde J. B. Schmidt i en Alder af godt 52 År og blev begravet Lille-Juleaftensdag på Skanderup Kirkegård. Hans Enke er *endnu* Ejer af „Lykkesgård“.

I en forholdsvis ung Alder blev her et såre virkefyldt og idérigt Menneskeliv afsluttet. J. B. Schmidt var i Besiddelse af rige Evner, og dem benyttede han godt. Hans mange Tillidsposter og „Bierhverv“ er et Vidne derom. Han var også en meget belæst Mand, selv om han aldrig havde fået anden boglig Uddannelse end den, han fik i Rødding Børneskole. Sine Kundskaber havde han erhvervet sig ved Selv-arbejde. Der er få Bønder, der ejer en så stor Bog-samling, som den, Schmidt ejede — og han kendte sine Bøger. Han fik også en Mængde Opfordringer til at rejse ud og holde Foredrag om Mejeridrift og Biavl, men han efterkom kun få af Opfordringerne.

Schmidt havde også Ord for at være uovertruffen til at fortælle Historier. Hvor han var i Selskab, var der altid Underholdning, og af den Grund var det vel også, at han i sin Tid var Formand for „Røj—Ravnholts selskabelige Forening“. For fuldt at belyse Schmidts Person må denne Side af hans Karakter også medtages.

J. B. Schmidts Liv og Arbejde var et Led i det Virke: at bygge Danmark op indefra.

Derfor fortjener han at mindes.

Fra Randerup Kirke.

Ved Kammerherreinde **Helga Stemann**, Ribe.

MAN kan vistnok tælle de danske Kirker, ved hvis Kirkeblok der findes anbragt Verslinier, saaledes som det er Tilfældet i Randerup Kirke, hvor Hans Adolf Brorson var Præst 1722—29. Dette Vers lyder saaledes:

„Min Christen, tag til Eftertanke:
Her lader Jesus Penge sanke,
Leg efter Evne dit dertil;
I Dommen Han betale vil.“

Mon Brorson ikke skulde have forfattet disse Linier? De anvendte Bogstavtyper kunde udmærket være fra hans Tid, og Retskrivningen tillader ikke stort ældre Datering.¹

¹ Oplysning fra Pastor Severinsen:

„Desværre findes der i de Brudstykker af Randerup Kirkes Regnskaber, som endnu ere i Behold, ingen Optegnelse om Malerarbejde ved Kirkeblokken.“